

כל הזכויות שמורות

במדינה

העם

שעת השיין

שאלה אחת ריחפה השבוע על שפתותיהם, ובלבם, של כל אזרחי ישראל. האם תפרוץ המלחמה?
היו ימים כשנשאלה שאלה זו בקלות־דעת, בצפייה כמעט עליוזה. המלחמה נראתה כחתי־רות סטורטאית, כפתרון קל לכל הבעיות המסובכות.

לא זה היה מצב הרוח השבוע. מעל עמודי העתון הסתכלו בקורא עיניהם של הרוגי קלקיליה — והן הזכירו לו, יותר מאלף מאמרים, מה זאת מלחמה.

אולי בפעם הראשונה עמד לפני כל אדם אוצרה־הסבץ היקר ביותר בישראל: הנוער ילידי־הארץ. בעם קטן, המכנס עולים מכל כנפי חבל, מהתה נוער זה את המלט המדבק — לא רק כמועמד טבעי לצמרת רעיונית וחברתית, אלא גם כמעצב הסגנון הלאומי המאחד. אולם נוער זה כולו הוא קומץ זעום, אשר לכל אחד ואחד מתבריו יש ערך

מלך עיראק, חניך ברוח זו. השבוע ישב עבד אל־איללה בחברת קרוב משפחתו, חוסיין מלך ירדן, שירת את אורי־ניו הבריטיים שרות אחרון. הוא ניסה להסיר את המכשולים האחרונים מפני כניסת הצבא המלכותי העיראקי לירדן, דבר שפירושו, למעשה, סיפוח ממלכת הירדן לעיראק.

מי רצח? המערכה הוכנה ביסודיות רבה על־ידי הבריטים, מומחים וותיקים ב"מישחק מעין זה. ברמת־רחל, בכביש סדום ובאבן־יהודה נהרגו לפתע יהודים, בצורה שאי־אפשר היה להתעלם ממנה. כמה תח"נות־שידור ערביות ואשימו בלגוי את סוכ"ני הבריטים בפרובוקציה. צה"ל יצא לתגמל בחוסאן ובקרוב קלקיליה, גרם למצב־ירוש של כהלה בממלכת חוסיין. באחזרה של פחד כללי מפני פלישה ישראלית, לא היה קשה לגרום להזמנת עזרה עיראקית להצלת שאי־רית פלסטין.

השעה כחנה יפה. כל זה קרה ערב הב"חירות הכלליות בירדן, שהיו במיאות בלי ספק לצחון הצד הפרו־מצרי, אם לא היתה התערבות המורה. החשבון היה כפול: ה"מתיחות בגבול ירדן—ישראל הכינה מצד אחד את פלישת עיראק, שבאה להקדים את חזירת המצרים לירדן, ובאותה שעה גם שיכנעה את גמאל עבד אל־נאצר לסיים בחפז את סכסוך סואץ, כדי להתפנות לעסקי ירדן.

שעת הכושר. בכל המישחק הזה היתה ישראל אבויקט חסר אונים פוליטיים. הני הגתה, שלא ידעה מה היא רוצה, ושלא היה לה שום קו מדיני ברור, התנונה על פני הגלים הסוערים, נדחפה בהתמדה אל פי ה"תהום, מבלי שתיוון כמעט דבר לשינוי ה"תמונה. אמר משקיף ישראלי: "או שהמדי"נאי משתלט על המצב, או שהמצב משתלט על המדינאי". הדבר השני קרה למדינאי ישראל.

תחילה היה ברור כמעט לכל שיש לקדם את פני הפלישה העיראקית ולהשתתף בכוח הנשק בחלוקת הירדן. אולם בינתיים קרו כמה דברים שעוררו מחשבות שניות. ברי סניה הודיעה בפירוש שתכרוז מלחמה על ישראל, אם צה"ל יפלוש לירדן. ואילו ה"פשרה שהושגה בענין הסואץ שיחזרה עתה את כוחותיו של גמאל עבד אל־נאצר, שהיו מרותקים במשך כמה חודשים לחופי התעלה, כמו תמיד היתה הפאסיביות המוחלטת, עסופת המליצות הנבוכות, בעוכרי המדיניות הישראלית. מאחר שלא היתה מסוגלת להח"ליט כל החלטה עקרונית מצדה, לא יכלה גם לנקוט פעולה בכל קו שהוא. היא נאלצה לחכות לפעולות הזולת, במקום ובשעה ש"הזולת ירצה.

אילו רצתה ההנהגה הישראלית באמת לפרור את ירדן ולתפוס חלק משטחה הנור"כחי, הרי היתה שעת־הכושר לפני חושיים, שעה שהמצרים היו עסוקים על מעל לרא"ש, הצבא העיראקי היה בלתי־מוכן לפל"שה, והבריטים היו טרודים במאבק הסואץ. בהמתנה קודם כל לפלישה עיראקית־כבירה, סתה, הפסידה ישראל את כל היתרונות האלה.

אבויקט־שנית. אף שהשבוע נמשך מישחק האימים והאימים־הנגדיים, נעלמו בהדרגה האפשרויות של פלישה ישראלית לירדן.

בפעמים בלתי־ספורות הודיע ראש ממשלת ישראל בכנסת ובוועדות מפלגתיות שלעולם לא יתן לצה"ל פקודה העלולה לגרום לקרב בין חיילי ישראל לבין חיילי בריטניה. הדבר"רים נאמרו בכנות גמורה. האיש שהחזיר את חיילי צה"ל ב־1949 מאבויקט־גילה, כדי למנוע התנגשות פוליטית עם אמריקה, לא ישלחם עתה לפעולה שאמריקה מתנגדת לה בפירוש.

למראית עין, אפשר למצוא לכך גם הסי"בר הגיוני. מבחינת האינטרס הישראלי רצוי יותר שירדן תיכבש כיום בידי עיראק, בת ששת מיליוני תושבים, מאשר בידי מצרים, בת 22 המיליונים. כיבוש מצרי היה הופך את כל גבולות ישראל לגבול אחד. כיבוש עיראקי משאיר את הגבול מחולק בידי שני מחנות יריבים, חסרי פיקוד צבאי משותף.

אולם זוהי אשליה זמנית. לא יכול להיות כמעט כל ספק כי אחרי נצחוננו בסואץ י"ליח עבד אל־נאצר לשבור גם את מסטרו של עבד אל־איללה בעיראק, לשעבר את עיראק למעצמה המצרית החדשה. אם לא יחול שינוי מכריע במצבה של ישראל ב"מרחב, הרי איחוד כל גבולותיה הוא רק שאלה של זמן — ולא זמן רב.

כניסת צבא עיראקי לירדן תגרום קרוב לוודאי להת"פטרותה של ממשלת ירדן. או לפחות של שר־החוץ שלה, עוני בני עבד אל־האדי. עבד אל־האדי, שהוא שונא מובהק של בריטניה ושל המערב כולו, התנגד לכניסת הצבא העיראקי, תבע מן העיראקים למפורק נשק ואמצעי־מימון. מאחר שהוא האיש החוק בממשלה הנוכחית, עשויה עמדתו לקבוע את עמדת הממשלה

בגוד האחרון נשאר סיכוי קלוש כי הפלישה העיראקית תימנע על־ידי: (א) אולטימוסום החלטי של גמאל עבד אל־נאצר לממשלת עיראק, בו יודיע כי כניסה של הצבא העיראקי לירדן תהיה פעולה מכוונת נגד מצרים, או —

(ב) פניה ישראלית למוסדות בינלאומיים, ובעיקר למזכיר האו"ם, הנשענת על איום בהתערבות ישראלית במקרה של פלישה עיראקית לירדן.

עם היסוד הבית שאין ירכו גמאל עבד אל־נאצר עתה את כל האמצעי לחיסול פלישתו של נורי אל־דסעיד בעיראק. פנייתו של השליט המצרי תהיה מכוונת בעיקר אל הקצונה העיראקית ואל הנוער העיראקי המשכיל, תטען כי אל־דסעיד הזקן אינו אלא בובה בריטית

וכי הוא משעבד את המרחב כולו לאימפריאליזם המערבי.

אותה שעה יעמוד עבד אל־נאצר עצמו בפני איום פנימי. אחרי שמעצמות המערב נאשו סופית מלהכזיב אותו ברמה הבינלאומית ונכנעו למעשה לעמדתו, ירכו עתה המערב את כל האמצעי בנסיון להקים מחתרת נגד עבד אל־

נאצר ולגרום לו צרות מבפנים. הגוי

רם המעבד עד כה: סירובם של מתנגדיו הפנימיים של עבד אל־נאצר לפעול נגדו בשעה שלחם למען מצ"רים כלפי חוץ, דבר שהיה הופך אותם לבוגדים בעיני ההמונים המצריים. לכן מעוניין עתה המערב עצמו בה"פגת המתיחות החיצונית הגלויה־לעין.

אל תתיחס בזיזוץ לאיר"מו של ביג"י להנהיג בארץ בבחירות הכאות שיטה של בחירות רובניות־אזוריות, ה"לולה להבטיח למפא"י רוב מוחלט ושלטון דיקטטורי־למעשה. חשבונו של ביג"י מבוסס על התקווה לצרף בכנסת ל־40 קולות מפא"י ו־5 קולות ערביי מפא"י את קולותיהם של 13 הציונים־הכלליים ושל 3 חברי פועלי אגודת־ישראל, שיהוו יחד רוב של 61 קולות.

בעוד שחברי פא"י יצביעו בעד מפא"י תמורת הבטחות פשוטות בע"לות אופי אישי ומפלגתי, הרי חס"בונותיהם של הציונים־הכלליים מסר"בכיס יותר. כמה ממנהיגי הצ"כ, וב"עיקר פרץ ברנשטיין וישראל רוקח, חוששים כי כוחה של חרות יעלה גם בבחירות הבאות בגוש האזרחי.

יאים על עמדתם של הצ"כ כמפלגה גדולה. הם מקווים כי שיטה אזורית־רובנית, ביחוד אם תקום על פי הסכם מוקדם בין מפא"י והצ"כ, תבטיח את מעמדם באזורי־הבחירות העירוניים האזרחיים.

ישראל יכולה לזכות בקרוב באזרחי־כבוד חדש: ד"ר אבא הילד סינבר, מנהיג הצ"כ באמריקה שהצטיין בימי המאבק על הקמת המדינה, יעלה ארצה וישתקע כנראה ברמת־גן. סילבר התנגד בחריפות לאיחוד הצ"כ עם חרות, מתוך חשש כי איחוד כזה ישמיט את הקרקע מתחת לפעילות העתידה האפשרית בישראל. אולם יש גם אפשרות שסילבר יימנע בעצמו מפעולה מפלגתית גלויה, יקבל מיד"י ביג"י מינוי למשרה לאומית מכובדת. כדי לפייס את הדתיים, יודיע סילבר מראש כי לא יעסוק בשום פעילות למען היהדות הריפורמית, שהוא כיום אחד ממנהיגייה הבולטים ביותר בארצות־הברית.

אין כל בטחון כי הוועדה הקרובה של המיליונרים, לפתיחת מערכת איגרות מלווה־הפיתוח תיערך בירושלים. אם ישתבש מצב הבטחון עוד יותר, יעדיפו המיליונרים לערוך את ועידתם במקום שקט יותר, וכמה משרי ישראל יצטרפו או לנסוע לחוץ־לארץ כדי להשתתף בה.

משה שרת עזוז להיות שוב לעורך עתון. עם שובו ממסעו במזרח הרחוק יפתח דיון רציני על הוצאת יומון חדש של מפא"י. ששרת יעמוד בראשו.

הסיכסוך בין הסוכנות היהודית והממשלה בקשר לשיחרור הפצי עולים ממכס יחריף, עם כניסתו של נציג הצ"כ זלמן דולצ'ין, לתפקידו כראש המחלקה הכלכלית. הסוכנות טוענת כי ואוצר מעבד עלית אנשי המעמד הבינוני כתוצאה מביטול ההנחות, שניתנו עד כה לעולים. האוצר טוען, לעומת זאת, כי הנוהג הקודם פתח פתח להברחות.

המזך פייסל ועבד אל־אייקה והירדן, ירדן באמצע

עצום לעם ולמדינה — לא פחות מאשר לאמו ולאביו.

איש לא יטיל בלב קל את האוצר היקר הזה על כפות המאזניים. ערכו לא יסולא בפז, והוא עולה על ערכם של שסחיאדמה ויתרונות פוליטיים חולפים. לכן גברה ה"דאגה לקראת שעת השיין, כאשר תצטרך ההחלטה הגדולה להינתן.

הכל הבינו מתי תהיה השעה הזאת: בעוד שבועיים, כאשר ייערכו הבחירות בממלכת הירדן ויוכרע גורלה של בעלת הגבול הארוך ביותר עם ישראל.

ככל שהתקרבה השעה, כן נעשה הלך הרוח רציני יותר.

מדיניות

המרוץ אל הירדן

בהתאם לשמו, האמיר עבד־אל־איללה הוא עבד האל. אך למעשה היה מאז ומעולם עבד הבריטים. אליהם ברח כאשר גורשו בימי מלחמת־העולם השנייה, על־ידי המורדים ה"לאומניים, שתמכו בנאצים. במשורייך שלהם חזר לבגדאד. גם את בן־אחיו, פייסל השני

* שעת־השיין, כמו יוס־היו"ד, הוא מונח צבאי, המתורגם מן האנגלים. השיין, אינו אלא האות הראשונה של "שעה", וה"יוד" היא האות הראשונה של "יום", כך שמונח המוסגים הוא שעת־השעה ויום־היום. הגדרה סתמית זו באה כדי להימנע מלפרש את תוכנו האמיתי של המיבצע שיפתח באותה שעה או באותו יום־פלישה, נחיתה, הפצצה וכו'.